

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
II-QISM

Google
scholar

RePEc
RESEARCH PAPERS
IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

GERMANIYA VA XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONNING YASHIL EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	12
To'xliyeva Gulrux Dovron qizi	
Djurayeva Rano Abdullayevna	
TASHKILOT MUVAFFAQIYATIDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA KUCHLI JAMOANING O'RNI	24
Abdullayeva Dinora Abduali qizi	
YASHIL ISH O'RINLARINING IQTISODIY AHAMIYATI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SOHASIDA YASHIL ISH O'RINLARI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI	28
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Atoyev Navro'zbek Rinatovich	
YO'L XO'JALIGI SOHASINI MOLIYALASHTIRISH HAMDA YO'L AKTIVLARINI BOSHQARISHDA XALQARO TAJRIBA	35
Shikirov Feruz Boxodirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSİYALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI QIYOSIY TAHLILI	39
Jo'rayeva Moxinur Axmadjon qizi	
HUDUDLARNING QIYOSIY USTUNLIK LARI ASOSIDA YUQORI DAROMADLI ISH O'RINLARINI YARATISH: "HUDUD-IXTISOSLASHUV-KASB-ISB BERUVCHI-DAROMAD" MODEL I	49
Abdumukhtarov Anvarjon Akramjonovich	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATUVCHI KORXONALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISH SSENARIYLARI	55
Mamadiyev Ahmad Ulashovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING SOLIQ-BYUDJET MEXANIZMLARI	62
Shokirova Dildora Shoyim qizi	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL YO'LLARI TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA YO'L QURILISHI XIZMAT KO'RSATISHINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TAHLILI	66
Qurbonov Sharofiddin Xurramovich	
ONLAYN VA SKORING TIZIMLARI ORQALI BERILADIGAN TEZKOR KREDITLARNI SUG'URTALASHDAGI YANGI TENDENSIYALAR.....	73
Yusupov Ruslan Muxtarovich	
ASSESSMENT MODEL FOR THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC SERVICE TRANSFORMATION IN THE DIGITAL ECONOMY.....	81
An Kwangmin	
BIRLIK DOIRADA ANALITIK FUNKSIYALAR UCHUN YUQORI TARTIBLI DIFFERENSIAL SUBKOORDINATSIYA VA SUPERORDINATSIYA XOSSALARI	87
Jabborov Nasridin Mirzoodilovich	
Sadullayeva Gulasal Ulug'bek qizi	
SOLID PROPELLANT COMPOSITION AND ITS EFFECT ON THE LAUNCH PERFORMANCE OF MODEL ROCKETS	93
Karimov Mustafo Aminboevich	
Berdiyev Usmon Tolib o'g'li	
BANKLAR ORQALI KORXONALARNING INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	97
Gafurova Dilshoda Farxotovna	

ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTION PRACTICES ACROSS ECONOMIC SECTORS	102
Tolqin Imomqulov	
Ulugbek Turaqulov	
INNOVATION MECHANISMS ASOSIDA O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARINI SAMARALI BOSHQARISH	105
Yoqubjon Toxirov	
O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI	109
Muxtarov Botir Abdusattarovich	
СТРУКТУРА ФОРМИРОВАНИЯ СТОИМОСТИ В ТЕКСТИЛЬНОЙ И ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА: СДВИГ ЭКСПОРТНОЙ СТРУКТУРЫ ОТ ПРЯЖИ К ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ	114
Муниса Турдибаева	
OILAVIY KORXONALARNI BOSHQARISHDA ULARNING IQTISODIY MEKANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN FOYDALANISH TAHLILI	124
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li	
QURILISH MATERIALLARINI ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALARDA ISHLAB CHIQUV HAJMINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	133
Toshpulatov Asronbek Mutalibovich	
KICHIK BIZNES SOHASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING XORIJIY TAJRIBASI	139
Bolliyev Shamsiddin Tursunmamatovich	
O'QUV MARKAZLARI MISOLIDA ZAMONAVIY VA AN'ANAVIY MARKETINGNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	143
Dilshodjon Khikmatov	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ ЧЕРЕЗ ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	151
Тожихонов Жавохир Алимджанович	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	157
Dadaboyeva Marg'uba Mamasoliyevna	
HUDUDIY SANOAT RIVOJI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY VOSITALARI HAMDA KORXONA MEKANIZMINI BAHOLASH USLUBIYOTI	164
Yusupova Nigina Djurayevna	
O'ZBEKISTONDA BOJXONA TO'LOVLARINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI FISKAL AHAMIYATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	169
Fayzullayev Farrux Sharofovich	
АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УЧАСТИЯ БАНКОВ В ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТАХ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	178
Юлдашева Шохсанам Дилмуродовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ЛОГИСТИКЕ (SMART LOGISTICS)	182
Мурадов Бахром Акрамжанович	
Машарипов Масуд Нуможонович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ КАК ДРАЙВЕР ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ТРАНСФЕРА: ВЛИЯНИЕ НА ЭКСПОРТНУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	187
Тураева Сурия Тельмановна	
Мерзайтова Хилола Наби кизи	
TURIZM SALONIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BOJXONA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	198
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	

TIJORAT BANKLARIDA RISKKA YO'NALTIRILGAN ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISHNING XALQARO STANDARTLAR BILAN INTEGRATSIYALASHGAN ALGORITMI	203
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNING QADRSIZLANISHINI KUTILAYOTGAN KREDIT ZARARLARI (ECL) MODEL ASOSIDA HISOBGA OLISH METODIKASI	210
Jumamurodov To'libay Yeldashbayevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR QADRSIZLANISHIDAN KO'RILGAN ZARARLARNI TAN OLISH, TAQSIMLASH VA QAYTA TIKLASH OPERATSIYALARINING HISOB TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH	216
Fayzullayev Begzod Baxtiyor o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING OPTIMAL MODEL VA FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI	222
Tojiyeva Shahlo Mahmatmurodovna	
DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATIDA «XAVF TAHLILI» TUSHUNCHASINING IQTISODIY MOHIYATI VA XAVFLARNI KOMPLEKS TASNIFLASH.....	229
G'ayimov Abdumalik Norbekovich	
DAVLAT XARIDLARI AUDITIDA MUHIMLIKNI (MATERIALLIKNI) ANIQLASH USLUBI.....	235
Rajabov Shuxrat Ismayilovich	
DAVLAT SEKTORI ICHKI AUDITIDA MUHIMLIK VA RISK DARAJALARINI ANIQLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH: BIG DATA VA MASHINAVIY O'RGANISHGA ASOSLANGAN IT-AUDIT PLATFORMASI KONSEPSIYASI.....	241
Ismatillayev Baypo'lat Xushvaqtovich	
ICHKI AUDITNING GLOBAL STANDARTLARI TALABLARINI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	249
Ismailov Azizbek Madaminovich	
AHOLI REAL DAROMADLARINI OSHIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI.....	258
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARIDA SUG'URTA ISHINI YURITISH XARAJATLARI: TAHLIL VA ANALITIK HISOBNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	265
Murodov Habibullo Qodir o'g'li	
NUKUS SHAHRI MISOLIDA MAHALLALARNING DEMOGRAFIK SIG'IMI ASOSIDA LOKAL XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI NORMATIV LOYIHALASHTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI.....	273
Bauetdinov Berdaq Zinatdin o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INSTITUTSIONAL MUSTAQILLIGI VA TASHKILIY SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	278
Berdiyev Sunnatullo Alikulovich	
IQTISODIY O'SISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL FISKAL SIYOSATNI RIVOJLANTIRISHNING XORIY Tajribasi	283
Madaminova Maftuna Baxtiyor qizi	
DAVLAT BUDJETIDA SOLIQ TUSHUMLARI O'ZGARISHINING EKONOMETRIK TADQIQOTI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	288
Suvanova Muxlisa Umar qizi	
ENERGETIKA RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY-MATEMATIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	292
Masharipov Aziz Axmadjanovich	
ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	297
Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li	

TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRINI BOJXONA NAZORATI MAQSADLARIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	303
Kilichov Nazar Bafojevich	
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	
VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY HISOBOT AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	310
Botirov Lazizbek Botirovich	
KATTA MA'LUMOTLAR ASOSIDA TURISTIK XIZMATLARGA BO'LGAN TALABNI PROGNOZLASHNING IQTISODIY-MATEMATIK MODELINI ISHLAB CHIQISH	314
Temirov Elyor Iskandarovich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI SAMARADORLIGINING IQTISODIY MOHIYATI.....	322
Marpatov Shavkat Mavlonxonovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA AJRATILAYOTGAN BANK KREDITLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	328
Alijonov Ilyosbek Alijonovich	
THE ECONOMIC CHARACTERISTICS OF NON-PERFORMING LOANS AND THEIR IMPLICATIONS FOR BANK OPERATIONAL EFFICIENCY	334
Rustamov Jonibek Ravshanbek o'g'li	
IQTISODIY TARMOQLAR RIVOJIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION KREDITLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	341
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
TASHQI SAVDONI BOZOR NAZARIYASI ASOSIDA MINTAQANING BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI	346
Dilnoza Ochilova Ismoil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SINERGIK SAMARALARINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	351
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
LOGISTIK TERMINALLAR FAOLIYATINI EKSPERT BAHOLASH USULI ASOSIDA TADQIQ ETISH.....	357
Zohidov Muhriddin G'ofurjon o'g'li	
Jumayev Sherzod Bahrom o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA XIZMATLAR SOHASINING IJTIMOIIQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA HUDUDIIY TAFOVUTLAR DARAJASI.....	367
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich	
Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIQTISODIY OMILLARNING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRINI STATISTIK BAHOLASH	373
Maxmatqulova Hikoyat G'iyosiddin qizi	
DIGITAL NOMADS AND THE CHANGING FACE OF GLOBAL TOURISM	379
Sirojiddinova Shahrizoda Davronovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	385
Sharipov Tohir Miraximovich	

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Sharipov Tohir Miraximovich,
«Trastbank» xususiy aksiyadorlik banki
kengashi raisi, iqtisodiyot fanlari
bo'yicha falsafa doktori, PhD

Abstract. This article analyzes the current state of digital banking services in commercial banks in Uzbekistan and evaluates their efficiency. Based on the statistical data of the Central Bank of the Republic of Uzbekistan for 2024–2025, the main indicators of digital banking services and the financial stability of the banking system are assessed. In addition, based on the experience of the World Bank and the Bank for International Settlements (BIS), priority directions for improving the efficiency of digital banking services are identified. The research findings propose measures to expand the implementation of digital technologies in commercial banks, strengthen cybersecurity, develop the Open Banking ecosystem, and improve the evaluation of digital banking service efficiency.

Keywords: digital banking services, digital banking, digital transformation, commercial banks, FinTech, Open Banking, artificial intelligence, Big Data, banking efficiency.

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston tijorat banklarida raqamli bank xizmatlarining rivojlanish holati va ularning samaradorligi tahlil qilingan. Markaziy bankning 2024–2025-yillarga oid statistik ma'lumotlari asosida raqamli bank xizmatlari hamda bank tizimining moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari baholangan. Shuningdek, Jahon banki va Xalqaro hisob-kitoblar banki (BIS) tajribasi asosida raqamli bank xizmatlari samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari aniqlangan. Tadqiqot natijalari asosida tijorat banklarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, kiberxavfsizlikni kuchaytirish, Open Banking tizimini rivojlantirish hamda raqamli samaradorlikni baholashni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: raqamli bank xizmatlari, raqamli banking, raqamli transformatsiya, tijorat banklari, FinTech, Open Banking, sun'iy intellekt, Big Data, bank samaradorligi.

Аннотация. В статье проведён анализ современного состояния развития цифровых банковских услуг в коммерческих банках Узбекистана и оценена их эффективность. На основе статистических данных Центрального банка Республики Узбекистан за 2024–2025 годы проанализированы основные показатели цифровых банковских услуг и финансовой устойчивости банковской системы. Кроме того, на основе опыта Всемирного банка и Банка международных расчётов (BIS) определены приоритетные направления повышения эффективности цифровых банковских услуг. По результатам исследования разработаны предложения по расширению внедрения цифровых технологий в коммерческих банках, усилению кибербезопасности, развитию системы Open Banking и совершенствованию оценки эффективности цифровых банковских услуг.

Ключевые слова: цифровые банковские услуги, цифровой банкинг, цифровая трансформация, коммерческие банки, FinTech, Open Banking, искусственный интеллект, Big Data, эффективность банковской деятельности.

KIRISH

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi tijorat banklari faoliyatini tubdan o'zgartirmoqda. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli hisoblash (Cloud Computing) va mobil texnologiyalarning keng qo'llanilishi natijasida bank xizmatlari raqamli platformalar asosida ko'rsatilmoqda. Bu esa banklar raqobatbardoshligini oshirish, xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash va operatsion samaradorlikni ta'minlashning muhim omiliga aylanmoqda.

O'zbekistonda ham bank tizimini raqamlashtirish so'nggi yillarda jadal sur'atlarda rivojlanmoqda. Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yil yakuniga kelib masofaviy bank xizmatlaridan foydalanuvchilar soni, to'lov infratuzilmasi, bank kartalari, POS-terminallar va bankomatlar tarmog'i hisobiga sezilarli darajada kengaygan. Bu esa raqamli bank xizmatlarining aholi va tadbirkorlik subyektlari o'rtasida keng ommalashib borayotganini ko'rsatadi [1]. Shu bilan birga, raqamli xizmatlardan foydalanish ko'lamining ortishi ularning iqtisodiy samaradorligi ham shunchalik yuqori degani emas. Banklar o'rtasida raqamli infratuzilmaning rivojlanish darajasi, xizmatlar funksionalligi, kiberxavfsizlik, mijozlar faolligi va raqamli mahsulotlardan olinayotgan iqtisodiy natijalar bo'yicha sezilarli farqlar mavjud. Shu bois raqamli bank xizmatlari samaradorligini baholash va uni oshirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash ilmiy va amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu maqolaning maqsadi O'zbekiston tijorat banklarida raqamli bank xizmatlarining amaldagi holatini tahlil qilish, ularning samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash hamda raqamli bank xizmatlari samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklari faoliyatini transformatsiya qilish, innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish va ularning samaradorligini oshirish masalalari mahalliy hamda xorijiy olimlar tomonidan keng o'rganilmoqda. Ayniqsa, raqamli banking, moliyaviy texnologiyalar (FinTech), sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), bulutli hisoblash (Cloud Computing) va ochiq bank tizimi (Open Banking) bank sohasining strategik rivojlanish yo'nalishlari sifatida baholanmoqda.

Xorijiy tadqiqotchilardan Brett King [4] raqamli banklarning kelajagi an'anaviy filiallar emas, balki mobil platformalar, raqamli ekotizimlar va mijozlarga yo'naltirilgan intellektual xizmatlar bilan belgilanishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, banklar raqobatbardoshligini saqlab qolish uchun raqamli transformatsiyani biznes modelining ajralmas qismi sifatida qabul qilishi lozim.

Kris Skinner [3] esa raqamli texnologiyalar bank xizmatlarining mazmunini tubdan o'zgartirayotganini qayd etadi. Olimning ta'kidlashicha, sun'iy intellekt, API texnologiyalari, Big Data va raqamli identifikatsiya tizimlari banklarning xizmat ko'rsatish tezligi, xavflarni boshqarish va mijozlar bilan munosabatlarini yangi bosqichga olib chiqadi.

Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF) va Xalqaro hisob-kitoblar banki (BIS) hisobotlarida raqamli moliyaviy xizmatlarning kengayishi moliyaviy inklyuziyani ta'minlash, bank xizmatlari tannaxsini pasaytirish, operatsiyalarning shaffofligini oshirish hamda iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga xizmat qilishi ilmiy jihatdan asoslangan [11].

Mahalliy olimlar tomonidan ham bank tizimini raqamlashtirish, innovatsion bank xizmatlari va masofaviy bank texnologiyalarini rivojlantirish masalalari keng tadqiq etilgan. Jumladan, N. Jumayev [6], Z. Mamadiyarov [7], E. Hoshimov [8], T. Sharipov [9] va boshqa iqtisodchi olimlar o'z tadqiqotlarida bank tizimida innovatsion xizmatlarni joriy etish, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish hamda tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilganlar. Ularning tadqiqotlarida raqamli xizmatlarni kengaytirish mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va bank operatsiyalarining tezkorligini ta'minlashning muhim vositasi sifatida baholanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy va statistik tahlil, iqtisodiy tahlil hamda umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tahlil uchun Markaziy bankning 2024–2025-yillik hisobotlari va xalqaro moliya institutlari materiallaridan foydalanildi. Olingan natijalar asosida raqamli bank xizmatlari samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha ilmiy asoslangan xulosa va takliflar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar tijorat banklari faoliyatida raqamli bank xizmatlarining ko'lamini va sifatini sezilarli darajada oshirmoqda. Shu munosabat bilan raqamli bank xizmatlarining amaldagi holatini tahlil qilish, ularning samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarni baholash hamda ustuvor rivojlanish yo'nalishlarini aniqlash muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Markaziy bankning 2025-yil uchun yillik hisoboti ma'lumotlariga ko'ra, mamlakat bank tizimida raqamli moliyaviy xizmatlar jadal sur'atlarda rivojlanib bormoqda (1-jadval). Bu jarayon tijorat banklarining raqamli texnologiyalarni joriy etish, masofaviy bank xizmatlarini kengaytirish va naqd pulsiz to'lovlar infratuzilmasini

rivojlantirishga qaratilgan investitsiyalari hamda innovatsion faoliyati sezilarli darajada kuchayganini tasdiqlaydi.

1-jadval

O'zbekiston tijorat banklarida innovatsion bank xizmatlari rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari [1], [2]

Ko'rsatkichlar	2024-yil	2025-yil	O'sish
Bank kartalari (mln dona)	61,7	68,0	+10,2%
Tadbirkorlarga taqdim etilgan QR-kodlar (ming dona)	106,9	139,0	+30,0%
Elekt. hamyonlar soni (mln dona)	20,8	25,0	+20,0%
Mobil ilovalar tranzaksiyalari (trln so'm)	403,8	646,0	+60,0%
Bankomat va infokiosklar (dona)	29 909	40 090	+34,0%
To'lov terminallari (ming dona)	426,5	431,0	+1,1%

1-jadval ma'lumotlariga asosan, 2025-yil yakunida muomaladagi bank kartalari soni 68 mln dona tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 6,3 mln donaga yoki 10,2 foizga oshgan. Shuningdek, QR-kodlar soni 106,9 mingtadan 139,0 mingtaga (30,0 foiz), elektron hamyonlar soni 20,8 mln tadan 25,0 mln tacha (20,0 foiz), bankomat va infokiosklar soni 29 909 tadan 40 090 tacha (34,0 foiz) ko'paygan. Eng yuqori o'sish ko'rsatkichi mobil ilovalar orqali amalga oshirilgan tranzaksiyalari hajmida kuzatilib, u 403,8 trln so'mdan 646,0 trln so'mgacha yoki qariyb 60 foizga oshgan. Jadvaldan ko'rinib turibdiki, raqamli bank xizmatlari bo'yicha deyarli barcha ko'rsatkichlar o'sish tendensiyasiga ega.

Shu bilan birga, to'lov terminallari soni 2024-yildagi 426,5 mingtadan 2025-yilda 431,0 mingtaga oshib, o'sish sur'ati atigi 1,1 foizni tashkil etgan. Bu holat mamlakatda terminal infratuzilmasining asosiy qismi allaqachon shakllanganligi hamda yangi terminallar o'rnatishga bo'lgan ehtiyojning nisbatan pasayganligidan dalolat beradi. Bundan tashqari, raqamli to'lov ekotizimining jadal rivojlanishi natijasida QR-kodlar orqali to'lovlar, mobil bank ilovalari va NFC texnologiyalari asosida amalga oshiriladigan kontaktsiz to'lovlar keng tarqalmoqda. Natijada banklar e'tibori yangi POS-terminallar sonini ko'paytirishdan ko'ra, mavjud infratuzilmaning samaradorligini oshirish va raqamli to'lov xizmatlarini rivojlantirishga qaratilmoqda.

Shu bilan birga, raqamli infratuzilmaning rivojlanishi bank tizimining umumiy moliyaviy barqarorligi bilan ham uyg'un kechmoqda (2-jadval).

2-jadval ma'lumotlari 2025-yilda O'zbekiston bank tizimining moliyaviy barqarorligi saqlanib qolganini hamda resurs salohiyati sezilarli darajada mustahkamlanganini ko'rsatadi. Jumladan, bank tizimi aktivlari 770,8 trln so'mdan 925,0 trln so'mgacha yoki 20,0 foizga o'sgan.

2-jadval

Bank tizimining ayrim moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari [1], [2]

Ko'rsatkichlar	2024 yil	2025 yil	O'zgarish
Bank tizimi aktivlari, trln so'm	770,8	925,0	+20,0%
Iqtisodiyotga kredit qo'yilmalari qoldig'i, trln so'm	567,8	653,0	+15,0%
Milliy valyutadagi depozitlar qoldig'i, trln. so'm	230,8	330,0	+43,0%
Chet el valyutasidagi depozitlar qoldig'i, trln. so'm	77,5	87,3	+12,6%
Muammoli kreditlar ulushi — NPL, %	4,0	3,0	-1,0 foiz punkti

Bu tijorat banklarining moliyaviy imkoniyatlari kengayib, iqtisodiyotni moliyalashtirish salohiyati ortganligini anglatadi. Shu bilan birga, iqtisodiyotga kredit qo'yilmalari qoldig'i 567,8 trln so'mdan 653,0 trln so'mgacha yoki 15,0 foizga ko'paygan. Ushbu holat banklar tomonidan real sektorni kreditlash faolligi saqlanib qolganini hamda raqamli texnologiyalar asosida kredit jarayonlarini avtomatlashtirish va xizmat ko'rsatish tezkorligini oshirish iqtisodiy faollikni qo'llab-quvvatlayotganini ko'rsatadi.

Depozitlar tarkibida ham ijobiy dinamika kuzatilgan. Jumladan, milliy valyutadagi depozitlar qoldig'i 43,0 foizga o'sib, 330,0 trln so'mga yetgan bo'lsa, chet el valyutasidagi depozitlar 12,6 foizga o'sib, 87,3 trln so'mni tashkil etgan. Milliy valyutadagi depozitlar o'sish sur'atining chet el valyutasidagi depozitlarga nisbatan qariyb 3,4 barobar yuqori bo'lishi aholi va tadbirkorlik subyektlarining milliy valyutaga bo'lgan ishonchi mustahkamlanayotganini hamda depozitlar dollarlashuvi darajasi pasayib borayotganini anglatadi. Bu esa bank tizimining valyuta risklarini kamaytirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash nuqtayi nazaridan muhim ijobiy tendensiya hisoblanadi.

Bank tizimi barqarorligining muhim indikatorlaridan biri bo'lgan muammoli kreditlar (NPL) ulushining 2024-yildagi 4,0 foizdan 2025-yilda 3,0 foizgacha, ya'ni 1,0 foiz punktga qisqarishi kredit portfeli sifati yaxshilanayotganini ko'rsatadi. Bu holat kredit risklarini baholash tizimlarining takomillashuvi, raqamli skoring texnologiyalari, avtomatlashtirilgan monitoring mexanizmlari hamda mijozlar to'g'risidagi ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyatlarining kengayishi bilan ham izohlanadi.

Umuman olganda, 2-jadvalda keltirilgan ko'rsatkichlar bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlari moliyaviy barqarorlik bilan uyg'un rivojlanayotganini tasdiqlaydi. Bank resurs bazasining kengayishi, milliy valyutadagi depozitlar ulushining yuqori sur'atlarda o'sishi hamda muammoli kreditlar darajasining pasayishi raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish moliyaviy vositachilik samaradorligini oshirishga xizmat qilayotganini ko'rsatadi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, raqamli bank xizmatlari samaradorligini oshirish faqat mobil ilovalar, bank kartalari yoki QR-to'lovlar sonini ko'paytirish bilan cheklanmaydi. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, raqamli moliyaviy xizmatlar moliyaviy inklyuziyani kengaytiradi va xizmatlar tannarxini pasaytiradi, biroq kiberxavfsizlik, ma'lumotlar maxfiyligi, raqamli tengsizlik va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish bilan bog'liq yangi xavflarni ham yuzaga keltiradi [12].

Bazel qo'mitasi tomonidan moliya sohasini raqamlashtirish bo'yicha bildirilgan yondashuvlarga ko'ra, raqamlashtirish banklar uchun xizmat ko'rsatish xarajatlarini kamaytirish, mijozlar tajribasini yaxshilash va raqobatni kuchaytirish imkonini beradi [5]. Shu bilan birga, u strategik, operatsion, kiber va uchinchi tomon provayderlariga bog'liqlik xavflarini ham kuchaytiradi. Shu sababli raqamli transformatsiya banklarda risklarni boshqarish tizimi bilan uyg'un holda amalga oshirilishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Jahon tajribasidan kelib chiqib, O'zbekiston tijorat banklari uchun birinchi ustuvor vazifa — raqamli bank xizmatlarining iqtisodiy samaradorligini baholash tizimini shakllantirish hisoblanadi. Bunda faqat foydalanuvchilar soni yoki tranzaksiyalar hajmi emas, balki raqamli kanallar orqali olingan daromad, operatsion xarajatlarning qisqarishi, mijozlar faolligi, xizmat ko'rsatish tezligi va mijozlar qoniqishi kabi ko'rsatkichlar ham hisobga olinishi lozim.

Ikkinchi ustuvor vazifa — sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalaridan kredit skoringi, firibgarlikni aniqlash, mijozlar segmentatsiyasi va personallashtirilgan xizmatlar ko'rsatishda keng foydalanishdir. Xalqaro moliyaviy barqarorlik kengashi AI texnologiyalarining moliyaviy institutlarda qo'llanilishi samaradorlikni oshirishi mumkinligini, biroq uning moliyaviy barqarorlikka ta'siri nazorat va risklarni boshqarish mexanizmlariga bog'liq ekanini ta'kidlaydi.

Uchinchi ustuvor vazifa — kiberxavfsizlik va ma'lumotlar muhofazasini kuchaytirishdir. Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF) ma'lumotlariga ko'ra, moliyaviy xizmatlarda innovatsion texnologiyalardan foydalanish kiberxavflarni kuchaytirishi mumkin, kiberhodisalar esa to'lov xizmatlari uzluksizligi, likvidlik va moliyaviy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi.

To'rtinchi ustuvor vazifa — Open Banking va API texnologiyalari asosida bank ekotizimini rivojlantirishdir. Bu banklar, fintex kompaniyalar, to'lov tashkilotlari va elektron tijorat platformalari o'rtasida integratsiyani kuchaytirib, yangi raqamli mahsulotlarni tezkor yaratish imkonini beradi.

Beshinchi ustuvor vazifa — raqamli moliyaviy savodxonlikni oshirishdir. Raqamli xizmatlardan samarali foydalanish uchun aholi va tadbirkorlik subyektlarida moliyaviy va raqamli ko'nikmalar yetarli bo'lishi kerak. IMF Financial Access Survey ma'lumotlarida ham raqamli va moliyaviy savodxonlikdagi tafovutlar raqamli moliyaviy xizmatlardan foydalanishni cheklovchi omil sifatida qayd etilgan [10].

Yuqoridagilarga asosan shuni ta'kidlash lozimki, tadqiqot natijalari raqamli bank xizmatlarining samaradorligini oshirish faqat yangi texnologiyalarni joriy etish bilan cheklanmasdan, ularni iqtisodiy samaradorlikni baholash, sun'iy intellektdan xavfsiz foydalanish, kiberxavfsizlikni ta'minlash, ochiq bank infratuzilmasini rivojlantirish va raqamli moliyaviy savodxonlikni oshirish bilan uyg'un holda amalga oshirish zarurligini ko'rsatdi. Ushbu yondashuvlar O'zbekiston tijorat banklarining raqamli transformatsiyasini chuqurlashtirish, moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish va milliy bank tizimining xalqaro raqobatbardoshligini mustahkamlash uchun ilmiy-amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Statistik byulleten: 2025-yil. — Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2025. — 130 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. 2025-yil uchun yillik hisobot [Elektron resurs]. — Toshkent, 2026. — 89 b. — URL: <https://cbu.uz/upload/medialibrary/964/07iq5gf3vjv0vw7636kvcccbudz35jdm/Yillik-hisobot-2025.pdf> (murojaat sanasi: 24.07.2026).
3. Skinner C. Digital Bank: Strategies to Launch or Become a Digital Bank. — Singapore: Marshall Cavendish International Asia Pte Ltd, 2014. — 316 p.
4. King B. Bank 4.0: Banking Everywhere, Never at a Bank. — Wiley, 2018. — 352 p.
5. Basel Committee on Banking Supervision. Digitalisation of Finance [Electronic resource]. — Basel: Bank for International Settlements, 2024. — 46 p. — URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d575.pdf> (accessed: 24.07.2026).
6. Жумаев Н. Х., Номонова Ю. С. Современное состояние развития глобальных потоков иностранных инвестиций // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2021. — № 4 (54). — B. 109–115.
7. Mamadiyarov Z. T. Banklarni transformatsiya qilish sharoitida masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish: nazariya, amaliyot va xorij tajribasi: monografiya. — Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2021. — 188 b.
8. Jo'rayev J. B., Xoshimov E. A. Tijorat banklarini raqamli transformatsiya qilishning zamonaviy tendensiyalari // Moliya va bank ishi. — 2024. — 10-jild, 4-son. — B. 26–31.
9. Шарипов Т. М. Инновацион банк хизматларини ривожлантириш истиқболлари: иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати. — Тошкент: Tashkent International University, 2024. — 24 б.
10. International Monetary Fund. Financial Access Survey: Fintech, a Catalyst for Financial Services Access, Innovation, and Growth [Electronic resource]. — Washington, DC: International Monetary Fund, 2025. — 31 p. — URL: <https://data.imf.org/-/media/iData/External-Storage/Documents/7FC05452C6C743D2BFB6188D2E248A38/en/2025-FAS-Annual-Report.pdf> (accessed: 24.07.2026).
11. World Bank Group. Digital Financial Services [Electronic resource]. — URL: <https://digitalfinance.worldbank.org/> (accessed: 24.07.2026).
12. World Bank Group. Financial Inclusion [Electronic resource]. — URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/topic/financial-sector/financial-inclusion> (accessed: 24.07.2026).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>